

Národní muzeum. Archiv tělesné výchovy a sportu

inventář č. 122

NAD č. 100

Emerich Rath

(1883 – 1962)

1906 – 1962 (2004)

V Praze 2022

Lucie Swierczeková

Ú v o d

Emerich Rath

Narodil se 5. listopadu 1883 v rodině pražského obuvnického pomocníka. V roce 1887 se celá rodina přestěhovala do Broumova poté, co si zde otec našel práci jako ošetřovatel v tovární nemocnici. Emerich chodil do německé školy, ale doma se každý den učil češtinu. V šesti letech začal s plaváním, později přidal lyžování, fotbal, lehkou atletiku a řadu dalších sportů. Později se vrátil společně s matkou do Prahy a vyučil se příručím v železářství u Rotta. Hrál fotbal za DFC Prag (Deutsche Fussball Club) a hokej za DEHG (Deutsche Eishockey Gesellschaft) Prag. Věnoval se atletice (běhu a chůzi), hokeji, kanoistice či rychlobruslení. Již od mládí byl vegetarián a abstinent. Vojenskou službu si odsloužil v Haliči.

V roce 1903 byl členem vítězného týmu pražského klubu Regatta, který vyhrál regatu

v Drážďanech, později byl členem úspěšné osmy berlínského klubu Hellas. V roce 1912 vyhrál boxerské mistrovství Německa v těžké váze. Byl členem sportovních klubů v Berlíně, Londýně a Bolzanu.

Od roku 1905 zvítězil v deseti závodech s vojenskou výstrojí (26 kg) na třicet a padesát kilometrů. Stejně tak se stal vítězem lyžařského závodu na pětadvacet kilometrů se zátěží (25 kg)

v Abertamech. Ocenění si odnesl i z několika závodů v chůzi, v roce 1905 to byl sto osmi kilometrový závod se startem v Liberci a několikrát závod Karlín – Brandýs, v roce 1907 se stal vítězem berlínského maratonu. V roce 1908 se účastnil olympijských her v barvách Rakouska, startoval na nich v maratonském běhu, svůj olympijský závod si zopakoval i o čtyři roky později ve Stockholmu.

Byl jedním z účastníků tragického mistrovství v běhu na lyžích, 24. března 1913, kdy sám po prudké změně počasí odstoupil ze závodu. Následně se stal členem skupiny, která se vydala hledat Bohumila Hanče. Rath Hanče našel, ale již se mu ho nepodařilo zachránit.

V roce 1914 se s českým týmem účastnil mistrovství Evropy v hokeji.

V letech první světové války sloužil jako instruktor lyžování v Alpách, věnoval se jízdě na bobech a horolezectví. V roce 1916 získal stříbrný záslužný kříž.

Mnohokrát se účastnil běchovického běhu. V roce 1924 jel na kajaku po Seině do Paříže na olympijské hry a stal se československým kajakovým šampionem.

V roce 1923 se vrátil k práci ve firmě Rott, kde začal s prodejem sportovních potřeb. O šest let později založil Rath vlastní společnost Emerich Rath a spol. pro prodej sportovního zboží,

Rathova firma sídlila ve Veletržním paláci a obchod měla u Ovocného trhu. Kromě sportovního zboží prodávala i vybavení pro trampy. Sám Rath získal trampskou přezdívku Šedivý vlk a v Lukách pod Medníkem vybudoval ranč s velkým sportovištěm.

Za Protektorátu se nepřihlásil k říšskému občanství, neboť se vždy cítil Čechem, dvakrát byl předvolán k výsledku, ale nikdy se české národnosti nezřekl. Díky tomu nebyl po válce odsunut.

Přesto se po roce 1948 ocitl v hledáčku Státní bezpečnosti. Jeho obchod byl znárodněn a Rath byl za „propagaci

západního stylu života a amerikanismus“ uvězněn. V té době zemřela také jeho žena Františka (s kterou se oženil v roce 1912) a on sám se ocitl ve finanční tísní, která ho přinutila rozprodávat majetek. V roce 1958 pracoval jako metař.

Na rok 1960 si naplánoval cestu na olympijské hry do Říma, kterou chtěl podniknout na kole pouze se stanem a spacákem a po cestě konat přednášky, nezískal však povolení od státních úřadů. Místo toho byl umístěn do domova důchodců v Benešově. Odešel k bratranci do Broumova, ale po neshodách žil v Broumově jako bezdomovec. Nakonec byl umístěn do domova důchodců ve Stárkově a 21. prosince 1962 v broumovské nemocnici zemřel.

V roce 2004 dostal od olympijského Klubu Fair Play zvláštní cenu in memoriam.

Charakteristika fondu:

Několik jednotlivin předal Muzeu tělesné výchovy a sportu na počátku 60. let 20. století sám Rath. Ve fondu jsou průkazy a diplomy ze sportovní činnosti a novinové výstřižky a tisky spojené s původcem.

Životopisný materiál / Průkazy a vstupenky			ks/ll	
1	Účastnický průkaz ze závodu v chůzi s vojenskou výstrojí, Berlín, 31. 10. 1909	1909	1	1
2	Vstupenky do klubového domu a na závody regat, Ruder Regatta Hamburg, 16. - 17. 7. 1910	1910	2	
Korespondence			ks/ll	
3	K. und k. Korpskommando, 9. 9. 1908	1908	1	1
Literární činnost			ks/ll	
4	Der Gepäckmarsch über 50 Kilometer und warum ich lagte, Em. Rath, Berlin 1906 (s poznámkami autora z roku 1962), tisk	1906	2	1
Veřejná činnost / Obchod			ks/ll	
5	Desky pro objednávky ve velkoobchodu fy. Emerich Rath a spol.	kol. 1930	1	1
6	Zimní ceník 1932/33. Dům služby sportu. Emerich Rath, Praha. Příkopy 27	1932	1	
Veřejná činnost / Sport			ks/ll	
7	Program XIII. velkých veřejných závodů na lyžích, 9. 2. 1908, program s ručně dopsanými výsledky	1908	1	1
8	Členská přihláška Lyžařského odboru S. K. Moravská Slavia v Brně, tiskopis s poznámkou E. Ratha	b. d.	1	
Veřejná činnost / Sport / Diplomý			ks/ll	
9	Certifikát berlínského spolku pro tělesnou kulturu, 26. 6. 1910	1910	1	1
10	Čestné uznání za běh na lyžích z Německo-rakouského mistrovství v lyžování v Kitzbühelu, 7. - 8. 2. 1925	1925	1	
11	Pamětní list z Německo-rakouského mistrovství v lyžování v Kitzbühelu, 7. - 8. 2. 1925	1925	1	
Ilustrační materiál / Tisk			ks/ll	
12	Die VIII. Athletik-Olympiade im Stade de Colombes zu Paris 1924, in: Der Kicker. Illustrierte Fussball Wochenschrift, Nu. 29, 15. 7. 1924	1924	1	1
13	Die Elbe von der böhmisch-sächsischen Grenze bis Hamburg	30. l. 20. st.	1	
14	Emerich Rath. První broumovský Evropan, propagační tisk	2004	1	
15	Sommerspiele, W. Braungardt - W. Hein, Wilhelm Limpert Verlag, Berlin	1943	1	
16	Synové hor, F. Kožík	1954	1	
17	Věstník Svazu lyžařů v království českém. Číslo věnované tragické smrti Hanče a Vrbaty, č. 15, 5. 4. 1913	1913	1	
Ilustrační materiál / Novinové výstřižky			ks/ll	
18	Die "Landstrasse" im olympischen Dorf; 800 m, novinový výstřižek	1924	1	1
19	Drážďanský pochod na 32 kilometrů s vojenskou výzbrojí vyhrál Em. Rath, novinový výstřižek	1909	1	
20	Emmerich Rath, der 1. Fieger auf dem Marsche, in: Illustrierte Sportzeitung, novinový výstřižek	kol. 1907	1	

Ilustrační materiál / Novinové výstřižky			ks/ll
21	Padesát let zasloužilého sportovce Emericha Ratha, novinový výstřižek	1933	1
22	U olympijského oltáře na Staroměstském náměstí, novinový výstřižek	1936	1